

Vybrané definice a termíny k POR

Při aplikaci předpisů týkající se přípravků na ochranu rostlin (POR) naráží uživatelé na terminologii, která může být vysvětlena jak v některém z evropských nařízení tak v národním předpisu.

Níže uváděné **vybrané definice a termíny** jsou převzaty z **platných právních předpisů**. U definic a termínů je uveden odkaz na příslušný právní předpis:

- zákona č. 326/2004 Sb. (zákon o rostlinolékařské péči) ve znění pozdějších předpisů (rostlinolékařský zákon)
- nařízení (ES) č. 396/2005, o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a o změně směrnice Rady 91/414/EHS v platném znění (nařízení o reziduích)
- nařízení (ES) č. 1107/2009, o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (nařízení o uvádění přípravků)

Je-li určitý termín uveden jak v nařízení EU (dříve ES) a současně i zákoně o rostlinolékařské péči, jsou ponechány obě definice (jsou-li odlišné). V případě potřeby je odkaz i na směrnice EU/ES.

Upozornění směrnice 91/414/EHS byla zrušena a nahrazena nařízeními, nicméně v nařízení o reziduích (starší předpis) jsou odkazy ještě na ni.

Vybrané definice a termíny k POR:

bioagens (popř. *bio-agens*) - prostředek na ochranu rostlin obsahující makroorganismy povahy živých parazitů, parazitoidů nebo predátorů mimo obratlovce, ve formě výrobku poskytovaného uživateli k použití proti škodlivým organismům na rostlinách nebo rostlinných produktech § 54 rostlinolékařský zákon)

další prostředek - pomocné prostředky na ochranu rostlin a bioagens používané k ochraně rostlin (dále jen "bioagens" = *bio-agens*) § 54 rostlinolékařský zákon)

integrovaná ochrana rostlin - souhrn opatření, která po zvážení veškerých dostupných metod ochrany rostlin potlačují rozvoj populací škodlivých organismů, podporují přirozené mechanismy ochrany před škodlivými organismy a snižují rizika pro lidské zdraví a životní prostředí §2 rostlinolékařský zákon)

maximálním limitem reziduí (MLR) - se rozumějí horní přípustné limity koncentrace reziduí pesticidů v potravinách nebo krmivech nebo na jejich povrchu stanovené v souladu s tímto nařízením (*nařízení (ES) č. 396/2005*), založené na správné zemědělské praxi a na nejnižším vystavení spotřebitele nezbytném pro ochranu zranitelných spotřebitelů čl. 3 nařízení o reziduích)

menšinové použití - použití přípravku na ochranu rostlin v konkrétním členském státě u rostlin nebo rostlinných produktů, jež: a) se v tomto členském státě nepěstují ve velkém rozsahu nebo b) jsou pěstovány ve velkém rozsahu, v zájmu splnění výjimečné potřeby ochrany rostlin čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

monitoringem škodlivých organismů - proces soustavného sledování výskytu škodlivých organismů a vyhodnocování souvisejících rizik § 2 rostlinolékařský zákon)

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

nechemickými metodami - alternativní metody k chemickým pesticidům na ochranu rostlin a na ochranu před škodlivými organismy založené na agronomických postupech, jako jsou postupy uvedené v *bodě 1 přílohy III směrnice 2009/128/ES*, nebo fyzikální, mechanické či biologické metody ochrany před škodlivými organismy (čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

nechemickými metodami - alternativní metody k použití chemických přípravků na ochranu rostlin založené na agronomických postupech, nebo fyzikální, mechanické nebo biologické metody ochrany před škodlivými organismy § 2 rostlinolékařský zákon)

oblastmi využívanými širokou veřejností nebo zranitelnými skupinami obyvatel - zejména veřejné parky nebo zahrady, veřejná prostranství uvnitř obcí, hřbitovy, sportoviště, rekreační plochy, areály škol nebo školní pozemky, dětská hřiště, areály zdravotnických zařízení, zařízení poskytující léčebnou péči nebo kulturní zařízení § 2 rostlinolékařský zákon + čl. 12 odst. a) směrnice 2009/128/ES)

Slova "zejména" v odstavci výše znamená, že se jedná pouze o seznam příkladový, nikoli o úplný výčet. pro uplatnění v **praxi** více na:

<http://www.szu.cz/tema/ochranne-vzdalenosti-k-ochrane-zdravi-lidi>

osvědčením druhého stupně - doklad osvědčující, že fyzická osoba může v rámci svých profesních činností při používání přípravků řídit nakládání s přípravky a provádět dohled nad nakládáním s přípravky, pokud nejsou tyto činnosti vyhrazeny pro držitele osvědčení třetího stupně § 2 rostlinolékařský zákon)

osvědčením prvního stupně - doklad osvědčující, že fyzická osoba může nakládat s přípravky pod vedením držitele osvědčení druhého nebo třetího stupně pro nakládání s přípravky § 2 rostlinolékařský zákon)

osvědčením třetího stupně - doklad osvědčující, že fyzická osoba může v rámci svých profesních činností poskytovat poradenství v oblasti ochrany rostlin před škodlivými organismy a s ní souvisejícími poruchami rostlin a v oblasti bezpečného používání přípravků, distribuovat přípravky pro profesionální použití a pořádat kurzy a školení k získání a prodloužení osvědčení podle § 86 § 2 rostlinolékařský zákon)

ošetřením po sklizni - ošetření rostlin či rostlinných produktů po sklizni v odděleném prostoru, v němž neexistuje možnost stékání vody, například v budově skladu. (čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

povolením přípravku na ochranu rostlin - správní úkon, jímž příslušný orgán členského státu povoluje uvedení přípravku na ochranu rostlin na trh na svém území (čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

pomocnými prostředky na ochranu rostlin - prostředky pro úpravu anebo zlepšení vlastností aplikační kapaliny a při použití přípravků, pro ochranu ran po řezu stromů a keřů a při štěpování, feromon určený pro monitoring škodlivých organismů, prostředek pro zvýšení odolnosti rostlin proti škodlivým organismům mimo přípravky a bioagens (*bio-agens*) § 54 rostlinolékařský zákon)

profesionální uživatele - profesionální uživatel, jak je definován v čl. 3 bodě 1 směrnice 2009/128/ES (čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

citace ze směrnice 2009/128/ES: "profesionálním uživatelem" osoba, která používá pesticidy v rámci svých profesních činností, včetně obsluhy, techniků, zaměstnavatelů a samostatně výdělečně činných osob, jak v oblasti zemědělství, tak v jiných odvětvích;

profesionální uživatel - osoba, včetně obsluhy, techniků, zaměstnavatelů a samostatně výdělečně činných osob, která používá přípravky v rámci svých profesních činností, jak v oblasti zemědělství, tak v jiných odvětvích (§ 2 rostlinolékařský zákon)

přípravky na ochranu rostlin - které obsahují účinné látky, safenery nebo synergenty nebo jsou z nich složeny a které jsou určeny pro některé z těchto použití:

- ochrana rostlin či rostlinných produktů před všemi škodlivými organismy či ochrana před působením těchto organismů, ledaže jsou hlavním důvodem použití těchto přípravků spíše hygienické účely než ochrana rostlin či rostlinných produktů;
- ovlivňování životních procesů rostlin, například jako látky ovlivňující růst, avšak jinak než jako živiny;
- uchovávání rostlinných produktů, pokud se na tyto látky nebo produkty nevztahují zvláštní předpisy Společenství o konzervantech;
- ničení nežádoucích rostlin či částí rostlin s výjimkou řas, pokud přípravky nejsou aplikovány na půdu nebo na vodu k ochraně rostlin;
- regulace nebo prevence nežádoucího růstu rostlin s výjimkou řas, pokud přípravky nejsou aplikovány na půdu nebo na vodu k ochraně rostlin (čl. 2 nařízení o uvádění přípravků)

rezidua - jedna nebo více látek přítomných v rostlinách či rostlinných produktech nebo na jejich povrchu, v jedlých produktech živočišného původu nebo v pitné vodě anebo přítomných jinde v životním prostředí v důsledku používání přípravků na ochranu rostlin, včetně metabolitů těchto přípravků a produktů vznikajících při jejich rozkladu nebo reakci - (čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

rezidui pesticidů - se rozumějí rezidua, včetně účinných látek, metabolitů nebo rozkladných produktů účinných látek, v současné době nebo v minulosti používané v přípravcích na ochranu rostlin, jak jsou definovány v čl. 2 bodu 1 směrnice 91/414/EHS, které jsou přítomné v produktech nebo na jejich povrchu zahrnutých v příloze I tohoto nařízení, včetně zejména těch, které mohou vzniknout následkem používání přípravků na ochranu rostlin, veterinárních přípravků a biocidů (čl. 3 nařízení o reziduích)

rostlinami - živé rostliny a živé části rostlin, včetně čerstvých plodů, zeleniny a osiva (čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

rostlinnými produkty - produkty rostlinného původu v nezpracovaném stavu nebo produkty, které prošly pouze jednoduchou úpravou, jako je mletí, sušení nebo lisování, avšak s výjimkou rostlin (čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

rostlinnými produkty - produkty rostlinného původu nezpracované nebo zpracované jednoduchým způsobem, jako je mletí, sušení nebo lisování, pokud nejsou rostlinami (§ 2 rostlinolékařský zákon)

skleník - statické, uzavřené místo určené k produkci plodin, do něhož lze vstoupit, obvykle s průhledným vnějším pláštěm, jež umožňuje řízenou výměnu materiálu a energie s okolím a brání uvolnění přípravků na ochranu rostlin do životního prostředí (čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

správná praxe v ochraně rostlin - praxe, při níž se ošetření daných rostlin nebo rostlinných produktů pomocí přípravků na ochranu rostlin v souladu s podmínkami jejich povoleného použití volí, dávkuje a časuje tak, aby byla zaručena co největší účinnost při minimální nezbytné dávce a aby byly zohledněny

místní podmínky a možnosti agrotechnické a biologické regulace čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

správnou zemědělskou praxí - se rozumí v členském státě doporučené, povolené nebo registrované nezávadné použití přípravků na ochranu rostlin podle současných podmínek na jakémkoli stupni produkce, skladování, přepravy, distribuce a zpracování potravin a krmiv. V souladu se *směnicí 91/414/EHS* zahrnuje také používání zásad integrované ochrany proti škůdcům v dané klimatické oblasti, jakož i používání minimálního množství pesticidů a stanovení dočasných MLR na nejnižší úrovni, která umožní dosažení žádoucího výsledku čl. 3 nařízení o reziduích)

další možný termín:

kritickou správnou zemědělskou praxí - se rozumí správná zemědělská praxe, která v případech, kdy existuje více než jedna správná zemědělská praxe pro účinnou kombinaci látky a produktu, vede k maximálně přípustnému limitu reziduí pesticidů v ošetřených rostlinách a která představuje základ pro stanovení MLR čl. 3 nařízení o reziduích)

škodlivými organismy - všechny druhy, kmeny či biotypy rostlin, živočichů nebo patogenů škodlivé rostlinám nebo rostlinným produktům čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

škodlivými organismy - jakékoliv druhy, kmeny nebo biotypy rostlin, živočichů nebo původců chorob (například virů, bakterií, hub) škodící rostlinám nebo rostlinným produktům § 2 rostlinolékařský zákon)

účinné látky - látky včetně mikroorganismů, které mají obecný nebo specifický účinek proti škodlivým organismům či na rostliny, části rostlin nebo rostlinné produkty čl. 2 nařízení o uvádění přípravků)

uvedením na trh - držení přípravku na ochranu rostlin za účelem prodeje uvnitř Společenství, včetně nabízení k prodeji nebo k jakékoli jiné formě převodu, zdarma nebo za úplaty, jakož i prodej, distribuce a další formy převodu jako takové, avšak nikoliv vrácení předchozímu prodejci. Propuštění do volného oběhu na území Společenství pro účely tohoto nařízení představuje uvedení na trh čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

zařízením pro aplikaci přípravků - zařízení konkrétně určená pro aplikaci přípravků zejména samojízdná, návěsná, tažená, namontovaná na vlaku, letadle, jakož i stacionární zařízení určená k aplikaci přípravků, přenosná motorem poháněná nebo přenosná ručně ovládaná zařízení a ruční zařízení s tlakovou komorou, včetně příslušenství nezbytného pro účinný provoz takového zařízení, jako zejména trysky, tlakoměry, filtry, sítko a čisticí zařízení pro nádrže § 2 rostlinolékařský zákon)

zranitelnými skupinami - osoby vyžadující zvláštní pozornost při posuzování bezprostředního a dlouhodobého účinku přípravků na ochranu rostlin na lidské zdraví. Patří k nim těhotné a kojící ženy, nenarozené děti, kojenci a děti, starší osoby a pracovníci a místní obyvatelé, kteří jsou dlouhodobě vystaveni vysoké koncentraci pesticidů čl. 3 nařízení o uvádění přípravků)

Autorka: MUDr. Zdeňka Trávníčková, CSc., SZÚ;

Vloženo: 15.6.2018